

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ



НАУКОВИЙ ВІСНИК
МІЖНАРОДНОГО
ГУМАНІТАРНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Серія:
ФІЛОЛОГІЯ

ЗБІРНИК НАУКОВИХ ПРАЦЬ

Випуск 52 том 1



Видавничий дім
«Гельветика»
2021

Збірник включено до категорії «Б» Переліку наукових фахових видань України зі спеціальності 035 «Філологія» на підставі Наказу Міністерства освіти і науки України № 1471 від 26.11.2020 р. (додаток 3).

Видання включено до міжнародної наукометричної бази
Index Copernicus International (Республіка Польща)

Серію засновано у 2010 р.

Засновник – Міжнародний гуманітарний університет

Друкується за рішенням Вченої ради Міжнародного гуманітарного університету
протокол 5 від 29.12.2021 р.

Видавнича рада:

С.В. Ківалов, акад. АПН і НАПрН України, д-р юрид. наук, проф. – голова ради; **А.Ф. Крижановський**, член-кореспондент НАПрН України, д-р юрид. наук, проф. – заступник голови ради; **М.П. Коваленко**, д-р фіз.-мат. наук, проф.; **С.А. Андронаті**, акад. НАН України; **О.М. Головченко**, д-р екон. наук, проф.; **М.З. Згуровський**, акад. НАН України, д-р техн. наук, проф.; **В.А. Кухаренко**, д-р філол. наук, проф.; **Г.П. Пекліна**, д. мед. наук, проф.; **О.В. Токарєв**, Засл. діяч мистецтв України.

Головні редактори серії: доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри іноземних мов професійного спілкування **В.Я. Мізецька**, доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри прикладної лінгвістики **М.В. Мамич**.

Редакційна колегія серії «Філологія»:

С.В. Голик, кандидат філологічних наук, доцент, завідувач кафедри англійської філології, ДВНЗ «Ужгородський національний університет»; **І.І. Дмитрів**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури та теорії літератури, Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка; **М.І. Зубов**, доктор філологічних наук, професор кафедри германських та східних мов, Міжнародний гуманітарний університет; **А.А. Кісельова**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри прикладної лінгвістики, Національний університет «Одеська юридична академія»; **А.П. Ладиненко**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри іноземних мов № 2, Національний університет «Одеська юридична академія»; **Г.В. Савчук**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри перекладу та мовознавства, Міжнародний гуманітарний університет; **Ю.О. Томчаковська**, кандидат філологічних наук, доцент, в.о. зав. кафедри іноземних мов № 2, Національний університет «Одеська юридична академія»; **О.В. Шевченко-Бігенська**, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов № 1, Національний університет «Одеська юридична академія»; **О.К. Гадамський**, доктор філологічних наук, доктор габлітований гуманітарних наук в області мовознавства (Варшавський університет), професор, завідувач кафедри білоруських та українських досліджень, Інститут славістики, Опольський університет (Ополе, Польща).

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Повне або часткове передрукування матеріалів, виданих у збірнику
«Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету»,
допускається лише з письмового дозволу редакції.

При передрукуванні матеріалів посилання на
«Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету» обов'язкове.

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 16819-5491Р від 10.06.2010

Адреса редакції:

Міжнародний гуманітарний університет, офіс 502,
вул. Фонтанська дорога, 33, м. Одеса, 65009, Україна,
тел. (+38) 099-547-85-90, www.vestnik-philology.mgu.od.ua

© Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету.

Серія: «Філологія», 2021

© Міжнародний гуманітарний університет, 2021

*Соляненко О. Л.,**старший викладач кафедри іноземних мов
Запорізького державного медичного університету*

АБРЕВІАЦІЯ ЯК ЛІНГВІСТИЧНА ОСОБЛИВІСТЬ МЕДИЧНОГО ДИСКУРСУ (НА ПРИКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ ІСТОРІЙ ХВОРОБ)

Анотація. Статтю присвячено аналізу абрєвіації як лінгвістичної особливості писемного медичного дискурсу, який є одним із типів інституційного та має певні характеристики. Ця розвідка наголошує, що історія виникнення та функціонування абрєвіатур у різних мовах досить давня, акцентується увага на існуванні абрєвіатур у різноманітних сферах людської діяльності. У роботі надано огляд досліджень лінгвістів щодо особливостей спілкування працівників певних фахових галузей. Наукові праці світових та вітчизняних мовознавців свідчать про активне вживання абрєвіації у будь-яких професійних дискурсах. Актуальність широкого вживання абрєвіатур пояснюється економією місця та часу у спілкуванні, що є вкрай необхідним у сучасних реаліях. Це відбувається у зв'язку з гострою необхідністю писемної онлайн-комунікації та появою нових реалій у медичній галузі, бо дає можливість сприйняття максимуму інформації за мінімальних зусиль. У дослідженні підкреслено стрімкий розвиток медичної сфери, що є підґрунтям появи нових скорочень, звернено увагу на вживання абрєвіатур у писемному медичному дискурсі. Матеріалом дослідження стали 247 сучасних англomовних історій хвороб. Аналіз здійснено методом суцільної вибірки, який дав змогу виявити абрєвіатури, що позначають різноманітні аспекти функціонування сучасної медичної галузі. Ця розвідка дає змогу розглядати будь-яку абрєвіатуру як невід'ємний елемент та лінгвістичну особливість писемного медичного дискурсу. З'ясовано, що семантика скорочень досить різноманітна. У роботі висвітлюється питання лексичного тлумачення медичних абрєвіатур та наводяться приклади, які позначають аспекти медичної галузі: хвороби та патології, збудники захворювань, методи діагностики та лікування, інструменти, матеріали, прилади, лікарські засоби тощо. Розвідка дає змогу стверджувати, що найбільш численними є абрєвіатури, які позначають хвороби, показники життєдіяльності, анатомічні терміни, методи діагностики.

Ключові слова: абрєвіація, лінгвістична особливість, медичний дискурс, англomовні історії хвороб, семантика.

Постановка проблеми. Поява нових реалій нашого часу приводить до змін у комунікації, що привертає увагу науковців до галузі мовознавства. Формується та стрімко розвивається такий напрям досліджень, як дискурсивна лінгвістика, що розглядає як власне лінгвістичні, так і екстралінгвістичні явища в їх взаємодії [1, с. 767]. Внаслідок цього виникла нагальна необхідність дослідити явище абрєвіації як характерну рису писемного медичного дискурсу на прикладі сучасних англomовних історій хвороб.

Аналіз наукових досліджень. Багатьох лінгвістів цікавить питання комунікації різних соціальних груп, працівників певної професійної сфери. Ю.С. Пашиніна досліджує семантичну

класифікацію абрєвіатур будівельного дискурсу, Г.А. Сосунова фокусує увагу на особливостях передачі інформації у митному дискурсі за допомогою таких мовних засобів, як антропоніми. Ю.В. Косенко наголошує на насиченості скороченнями комп'ютерного дискурсу. І.О. Велика розглядає гендерні стереотипи у рекламному дискурсі. О.М. Алексєвич аналізує політичний дискурс із погляду його функціональності. [2]. Але за наявності чималої кількості наукових праць про природу дискурсу немає остаточного трактування самого терміна. Теоретиками дискурсу вважаються П. Серіо, Т.А. ван Дейк, В.І. Карасик, О.О. Селиванова [3; 4]. Їхні погляди знаходять відображення в роботах сучасних вітчизняних та зарубіжних лінгвістів, які пропонують багато власних наукових напрацювань із цього питання (Ф.С. Бацевич, В.Є. Чернявська, Л.Н. Лунькова, К.С. Серажим, Г.М. Яворська, В.Г. Костомаров та інші) [5; 6]. Науковці доходять висновку щодо необхідності систематизації різних трактувань поняття «дискурс» та їх уніфікації.

У роботі взято за основу думку В.І. Карасика, який виділяє два типи дискурсу: персональний та інституційний. Останній розглядається як комунікація в певних галузях людської діяльності [3]. Таким чином, професійне спілкування медичних працівників досліджується як різновид інституційного дискурсу, а саме медичного.

Необхідним і важливим аспектом роботи працівника медичної галузі є ведення документації, в якій за допомогою спеціальної галузевої термінології відображені сучасні досягнення у сфері цієї професійної діяльності. У зв'язку з цим дослідження мовних особливостей писемних медичних документів, а саме історій хвороб, є актуальним у дискурсивній лінгвістиці.

Доцільно зауважити, що дослідники С.І. Маджаєва, М.К. Юріна та інші наголошують, що для кожного типу дискурсу характерні свої лінгвістичні особливості використання певних мовних засобів (професійних термінів) [7].

Аналіз вживання абрєвіатур як лінгвістичної особливості сучасного англomовного писемного медичного дискурсу є вкрай важливим, тому що відбувається постійне поповнення мови значною кількістю різноманітних скорочень, які потребують детального дослідження.

Лінгвісти зазначають, що скорочення використовувалися всіма давніми народами, що мали свою писемність, з метою швидкості написання часто повторюваної інформації та економії місця на папірусі, пергаменті, глиняних табличках, монетах тощо, а дослідниця О.О. Бірюкова вважає, що історія скорочень «бере свій початок з писемності шумерів (4 ст. до н. е.)» [8].

Більш докладно вивчала історію лінгвістичних досліджень абрєвіатури А.Д. Кукаріна. Науковиця дійшла висновку, що «раніше для позначення скорочень-абрєвіацій використовували певний знак», який «виник в латинській писемності як елемент

системи скорочень, винайдений Тіроном (1 століття до н. е.)» [9]. Рукописи Середніх віків також містять багато скорочень. В англійській писемній мові появу аббревіатур відносять до 15-го ст. [10]. Сьогодні ж писемний дискурс неможливо уявити без аббревіацій, які сприяють оптимізації будь-якого галузевого спілкування. Прискорення ритму життя, великий потік інформації, стрімкий розвиток медицини стали рушійною силою збільшення використання скорочень, особливо в XXI столітті.

Більшість аббревіатур учені (В.І. Карасик, А.Д. Кукаріна, Ф.С. Бацевич та інші) розглядають як лексичні одиниці, у структурі яких закладено інформативність, економність та лаконізм.

Використання аббревіації – це необхідність оперативного обміну та передачі інформації з метою підвищення ефективності спілкування. У медичному дискурсі аббревіатури обслуговують значну частину цієї галузі, тому доцільно проаналізувати їх із погляду семантики, в якій відображені різноманітні площини сучасної фахової діяльності.

Мета дослідження – проаналізувати питання аббревіації як лінгвістичної особливості англійської писемної медичної дискурсу. Матеріалом цієї наукової розвідки стали сучасні аутентичні історії хвороб. Об'єкт дослідження – семантичні особливості англійських графічних скорочень у медичному дискурсі.

Виклад основного матеріалу. У сучасному розвитку англійської писемної медичної дискурсу аббревіація займає одне із провідних місць, адже вона дозволяє збільшити швидкість та обсяг передачі інформації, водночас виконуючи декілька функцій, таких як:

- номінативна (аббревіатури репрезентують та номінують нові явища в медицині);
- функція оптимізації тексту (великий за обсягом текст передається значно компактніше шляхом скорочення складних багатослівних термінів);
- стилістична (наявність значної кількості аббревіатур стилістично маркує текст як фаховий);
- комунікативна (аббревіація забезпечує передачу максимальної кількості інформації за одну одиницю часу, підвищуючи комунікативну інтенсивність висловлення, що іноді може врятувати життя пацієнта).

Під час наукової розвідки було досліджено 247 історій хвороб, в яких виявлено значну кількість аббревіатур, що позначають різноманітні елементи, складники та напрями функціонування сучасної медичної галузі. Виявлено, що структурно серед типів лексичних скорочень у медичних фахових текстах переважають ініціальні аббревіатури. Коло трактувань цих скорочень досить широке. Аналіз дав змогу систематизувати їх за певними семантичними класами, які характеризують окремі аспекти медицини:

1. Хвороби та патології:

DI – *diabetes insipidus*: “The results of tests performed during the initial admission at the tertiary health center revealed hypernatremia, hypopituitarism and DI”.

COPD – *chronic obstructive pulmonary disease*: “Medical history revealed moderate COPD without a history of recent exacerbation”.

COVID-19 – *Coronavirus disease 2019*: “He had COVID-19 antibodies checked at that time, which showed high titers”.

2. Збудники захворювань:

C. burnetii – *Coxiella burnetii*: “PCR was negative for the detection of *C. burnetii* in the blood sample.”

VZV – *Varicella-Zoster virus*: “Meningitis and encephalitis PCR panel was positive for VZV”.

MRSA – *Staphylococcus aureus*: “Concomitant blood and urine cultures and rest of the MRSA screening were negative”.

3. Анатомічні терміни:

LLPV – *left lower pulmonary vein*: “The axial images reveal a thrombus in the LLPV that was partly dissolved as demonstrated by the disappearance of the dark imagings, as viewed as a defect of contrast enhancement”.

TMJ – *temporomandibular joint; trapezio metacarpal joint*: “The 21-year-old patient was referred to the Department of Prosthodontics because of pain in front and in the right TMJ, which increased during mandibular movements”.

U – *urethra*: “No evidence of contrast leakage from the bladder, U, or rectum was noted”.

BL – *bilateral lung*; **AD** – *adrenal gland*: “It was finally concluded that the patient has Stage 4 adenocarcinoma lung with metastases to ischioanal F, BL, and AD” [11].

LE – *left eye*: “A 22-year-old man complains on blurred vision in his LE with night blindness and difficulty in driving”.

4. Показники життєдіяльності:

ABI – *ankle-brachial index*: “After the procedure, the value of his ABI was normalized and his symptoms completely disappeared”.

GCS – *Glasgow coma scale*: “At emergency room, her GCS score was 11/15(E4V1M6)” [12].

DRS – *Disability Rating Scale*: “DRS measured at this time revealed a score of 8/30, corresponding to moderately severe disability”.

5. Методи діагностики та лікування:

HSG – *hysterosalpingogram*, **3D US** – *three-dimensional ultrasound*: “She underwent HSG, 3D US, and diagnostic laparoscopy, which proved the diagnosis”.

AEEG – *amplitude-integrated electroencephalography*: “AEEG did not report any comital activity and sedation was weaned 24 hours after admission”.

ECG – *electrocardiogram*: “His baseline ECG was reported normal including the QT interval”.

CSI – *craniospinal irradiation*: “CSI treatment was planned divided into three parts: brain, upper spine, and lower spine”.

TAH/BSO – *total abdominal hysterectomy/bilateral salpingo-oophorectomy*: “The patient underwent a prophylactic TAH/BSO a few months after completion of therapy, and the pathology was found to be benign”.

6. Медичні інструменти, матеріали, прилади:

ADO II – *Amplatzer Duct Occluder II*: “Positioning of the ADO II into the aortic root and LVOT was guided by transesophageal echocardiography and fluoroscopy”.

AGV – *Ahmed glaucoma valve*: “Ocular pain was due to a giant bleb that bulged anteriorly from the AGV plate” [13].

ICDs – *implantable cardioverter-defibrillators*: “The function of the patient’s ICD was checked daily, and no change was observed during radiotherapy”.

AGB – *adjustable gastric banding*: “In 2019 he underwent laparoscopic AGB surgery and had an uncomplicated postoperative course”.

OVD – *ophthalmic viscosurgical device*: “Anterior chamber stability was ensured with OVD”.

7. Лікарські засоби:

FOLFIRINOX – *folinic acid, fluorouracil, irinotecan, and oxaliplatin*: "She received FOLFIRINOX 2 weekly for 12 cycles as adjuvant chemotherapy".

HCQ – *hydroxychloroquine*, **ETA** – *etanercept*: "Since HCQ became ineffective, ETA 50 mg weekly was added".

OCPs – *oral contraceptive pills*: "The patient had also received oral contraceptive pills (OCPs) for two months, but none of the medications had been significantly effective".

8. Медичні підрозділи, відділення:

ED – *emergency department*; **ICU** – *Intensive Care Unit*: "The patient was hemodynamically stable upon leaving ED for ICU". "The patient returned to the ICU and continued on vasopressors, ECMO, and IABP". "The patient was admitted to ICU for cardiopulmonary support".

ITU – *intensive therapy unit*: "He received psychiatric assessment on ITU soon after his first trip to theatre, and was assessed as being low risk for a repeat attempt".

CVICU – *Cardiovascular Intensive Care Unit*: "She was then transported to CVICU for treatment and monitoring during VV-ECMO therapy".

NICU – *Neonatal Intensive Care Unit*: "The baby was admitted to the NICU secondary to prematurity and discharged home in stable condition at 19 days of life".

9. Медичні установи, організації тощо:

FDA – *Food and Drug Administration*: "Daptomycin is a cyclic lipopeptide antibiotic approved by the FDA in 2013".

FIGO – *International Federation of Gynecology and Obstetrics*: "The histoprogностic grade was classified as FIGO stage IB, corresponding to pT1N0M0" [14].

Розвиток письмової комунікації медичної сфери сприяє широкому розповсюдженню графічних скорочень, про що і свідчать наведені приклади цієї розвідки.

Висновки. Отже, дослідження сучасних англомовних історій хвороб дало змогу зробити такі висновки:

– явище аббревіації, яке виникло ще в давні часи, не втрачає своєї актуальності і в наші дні. Писемний дискурс галузі медицини ілюструє зростаюче використання значної кількості скорочень в її різноманітних площинах;

– частота вживань скорочень залежить значною мірою від економії мовних засобів у зв'язку з масовим характером процесу комунікації і пояснюється наявністю нових багатокомпонентних медичних термінів;

– семантика досліджених аббревіатур позначає широке коло явищ та понять медичного дискурсу, серед яких найбільш численними є назви хвороб, показники життєдіяльності, анатомічні терміни та методи діагностики і лікування.

Таким чином, наведені висновки дають змогу трактувати аббревіатуру як лінгвістичну особливість сучасного англомовного писемного медичного дискурсу. Очевидна тенденція поповнення словникового запасу термінології медичної галузі за рахунок появи нових скорочень зумовлює необхідність подальшого всебічного лінгвістичного дослідження явища аббревіації.

Література:

1. Касымова О.П., Линник Л. А. Медицинский дискурс в современной лингвистике. *Вестник Башкирского университета. Филология и искусствоведение*. 2017. Т. 22, № 3. С. 767–773.
2. Алексієвцев О.М. Англомовний політичний дискурс: особливості просодичної організації. Україна-Європа-Світ. Серія: Історія, між-

- народні відносини. Тернопіль: Вид-во ТНПУ, 2015. С. 308–312.
3. Карасик В.И. О типах дискурса. Языковая личность: институциональный и персональный дискурс. Волгоград, 2000. С. 5–20.
4. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля. Київ, 2006. 716 с.
5. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики: [підручник]. Київ: «Академія», 2004. 344 с.
6. Серажим К. Дискурс як соціолінгвальне явище: методологія, архітектоніка, варіативність: [на матеріалах суч. газетн. публіцистики]: монографія. Київ, 2002. 392 с.
7. Маджаева С.И. Медицинские терминосистемы: становление, развитие, функционирование: дис. ... д-ра филол. наук 10.02.19 / Волгогр. гос. соц.-пед. ун-т. Волгоград, 2012. 357 с.
8. Бирюкова Е. А. Функционирование аббревиатур в современной речи: дис. ... канд. филол. наук. Москва: МГПУ, 2007. 309 с. URL: <https://docplayer.ru/28604930-1638-moskovskiy-pedagogicheskij-gosudarstvennyy-universitet-biryukova-elena-aleksandrovna-funkcionirovanie-abbreviatur-v-sovremennoy-rechi.html>
9. Кукаріна А.Д. Історія виникнення та функціонування терміна аббревіатура. *Вісник Донецького національного університету. Сер. Б: Гуманітарні науки*. 2014. № 1-2. С. 147–152.
10. Кочарян Ю.Г. Аббревиация в английской военной лексике: автореф. дис. ... канд. филол. наук: 10.02.04 / Моск. гос. ун-т им. М.В. Ломоносова. Москва, 2007. 22 с.
11. Case Reports in Pulmonology [Electronic resource] // *Hindawi*. URL: <https://www.hindawi.com/journals/crigm/>
12. Case reports in Neurological Medicine [Electronic resource] // *Hindawi*. URL: <https://www.hindawi.com/journals/crinm/contents/>
13. Case Reports in Vascular Medicine [Electronic resource] // *Hindawi*. URL: <https://www.hindawi.com/journals/cripv/>
14. Case Reports in Gastrointestinal Medicine [Electronic resource] // *Hindawi*. URL: <https://www.hindawi.com/journals/crivam/>

Solianenko O. Abbreviation as a linguistic feature of medical discourse (on the example of English case histories)

Summary. The article is devoted to the analysis of abbreviation as a linguistic feature of a written medical discourse, which is one of the types of the institutional discourse and has certain characteristics. This investigation emphasizes that the history of the origin and functioning of abbreviations in different languages is quite old, the emphasis being on the existence of abbreviations in various spheres of human activities. The paper provides an overview of linguists' research on the peculiarities of communication between workers in certain industries. Scientific works of both world and domestic linguists testify the active use of the abbreviation in any professional discourses. The relevance of the widespread use of abbreviations is explained by the saving of space and time in communication, which is now extremely necessary in modern reality. This is due to the urgent need for written online communication and the emergence of new reality in the medical field, as it allows the perception of maximum information with minimal effort. The study emphasizes the rapid development of the medical field, which is the basis for the emergence of new abbreviations; it draws attention to the use of abbreviations in the written medical discourse. The study was based on 247 modern English-language case histories. The analysis was carried out by the method of continuous sampling, which allowed us to identify abbreviations denoting various aspects of the functioning of the modern medical field. This investigation allows us to consider any abbreviation as an integral element and linguistic feature of the written medical discourse. The semantics of abbreviations have been found to be quite diverse. The paper covers the issue of lexical interpretation of the medical abbreviations and provides the examples that denote aspects of the medical field: diseases and pathologies, pathogens, methods of diagnosis and treatment, tools, materials, devices, medicines, etc. Intelligence suggests that the most numerous are abbreviations that denote diseases, vital signs, anatomical terms, diagnostic methods.

Key words: abbreviation, linguistic feature, medical discourse, English case histories, semantics.